

Problemy stomatologiczne kobiet w ciąży

Ciąża jest stanem, w czasie którego następują duże zmiany w funkcjonowaniu organizmu kobiety. Zmiany te mogą wpływać niekorzystnie na stan zdrowia jamy ustnej kobiety. Brak równowagi hormonalnej i związane z tym zmiany w tętniczkach obniżają odporność dziąseł na urazy i zakażenia.

WIESŁAW KRAJEWSKI

Często występuje w tym okresie przerost dziąseł. W związku z tym ciężarna powinno wówczas czuć się zobowiązana do szczególnej dbałości o zęby i dziąsła, do wykonania sanacji jamy ustnej ze względu na zdrowie jej samej jak i przyszłego dziecka.

Niestety, jak potwierdzają badania, zgłaszalność ciężarnych do poradni stomatologicznych jest w większości województw niewielka i waha się w granicach od 14 do 30%. Odsetki wyleczonych są również niskie i wynoszą od 10 do 30%. Skutek — przebycie ciąży pogarsza stan uzębienia. Ciągłe jeszcze aktualne jest przysłowie mówiące, że każda ciąża kosztuje matkę jeden ząb. Trzeba jednak w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, że jak dowiodły liczne badania, utrata zębów przez ciężarne nie jest związana z demineralizacją zębów matki na korzyść zębów płodu. Sole mineralne, w przypadku zwiększonego zapotrzebowania na nie nigdy nie są zabierane z tkanek zęba. Należy więc przyjąć, że kobiety ciężarne zaniedbują higienę jamy ustnej, spożywają dużo słodczy często bezpośrednio przed snem lub w nocy, nie korzystają z porad stomatologa i to są właśnie przyczyny dla których tracą zęby w okresie ciąży.

Poprawa tej sytuacji wiąże się przede wszystkim z podniesieniem świadomości zdrowotnej tej grupy społeczeństwa, poprzez prowadzenie właściwie ukierunkowanej oświaty zdrowotnej.

Pewnym ułatwieniem jest wprowadzenie do kart przebiegu ciąży rubryki „sanacja jamy ustnej”. Regularne zgłaszanie się kobiety ciężarnej do poradni stomatologicznej, pozwala nie tylko na wykonanie sanacji, ale daje również możliwość wykorzystania tych wizyt dla indywidualnego, bezpośredniego prowadzenia oświaty zdrowotnej poprzez uświadamianie o konieczności zlikwidowania ognisk zakażenia i leczenia zębów oraz możliwości wystąpienia zmian w przyzębiu i zaostrezenia procesu próchnicowego. Konieczne jest również przeprowadzenie szczegółowego instruktażu dotyczącego higieny jamy ustnej.

Jedną z częstych zmian występujących u ciężarnych jest ciążowe zapalenie dziąseł (*gingivitis gravidarum*). Występuje ono u 30 do 100% populacji kobiet ciężarnych z różnym nasileniem w przebiegu ciąży. Objawia się ono silnym przekrwieniem, obrzękiem lub zrostem dziąsła brzęznego, szczególnie brodawek międzyzębowych oraz znaczną skłonnością do krwawień. Inną postacią ciążowego zapalenia dziąseł jest występujący dość rzadko (od 0,2 do 2,7%) guz ciążowy (*epulis gravidarum*). Obraz kliniczny przypomina nadziąślaka: jest to twór uszypułkowany, o średnicy 1—2 cm, barwy sinawej lub czerwonej, krwawiący, niebolesny. W etiologii ciążowego zapalenia dziąseł odgrywają rolę zmiany poziomu hormonów w tym okresie. Bardzo istotną rolę przypisuje się też higienie jamy ustnej, a szczególnie odkładaniu płytki nazębnej. Uważa się też, że spadek odporności immunologicznej w ciąży może być dodatkowym bodźcem warunkującym wzrost podatności tkanek dziąsłowych na odkładającą się płytkę nazębną i rozwój zapalenia. Właściwie prowadzona higiena jamy ustnej może więc w znacznym stopniu zmniejszyć uciążliwe objawy ciążowego zapalenia dziąseł.

Zwiększona podatność na próchnicę natomiast spowodowana jest głównie czynnikami miejscowymi: zmianą składu, większą lepkością i kwasnością śliny oraz występowaniem kieszonek dziąsłowych, w których zatrzymuje się i fermentuje pokarm. W tych warunkach wszelkie zaniedbania higieniczne wzmagają powstawanie próchnicy. W tej sytuacji dużą rolę odgrywa oświata zdrowotna, gdyż często kobiety zaabsorbowane troską o zdrowie przyszłego dziecka, zapominają o potrzebie dbania o zdrowie własne, a problem zdrowotności jamy ustnej w okresie ciąży często w ogóle nie jest zauważony i doceniany. Dużą rolę w uświadomieniu kobietom tych faktów mogą odegrać higienistki stomatologiczne, położne pracujące w poradniach K oraz sami lekarze ginekologów.